

Dyslexie

Voor dyslectische leerlingen worden de uitgangspunten uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs (KPC-groep 2013) zoveel mogelijk nagestreefd. De reguliere exameneisen op het gebied van spelling, vastgelegd in het examenreglement, zijn voor deze leerlingen daarnaast van toepassing. Het Montessori Lyceum Rotterdam gebruikt het schoolexamenreglement als basis voor het dyslexiebeleid.

1.1 Signalering in de brugklas

Bij aanvang van de schoolloopbaan op het Montessori Lyceum vindt signalering van dyslexie plaats. Als dyslexie al op de basisschool is vastgesteld (of ouders/verzorgers melden dat er sprake is van dyslexie), dan worden ouders/verzorgers verzocht daarvan de bewijsstukken te overleggen, te weten een onderzoeksrapportage en een bijbehorende dyslexieverklaring van een BIG-geregistreerd psycholoog.

Dyslexie kan ook bij aanvang van de schoolloopbaan op het Montessori Lyceum blijken bij een intern onderzoek. Alle leerlingen in de brugklas worden in het begin van het schooljaar gescreend door de sectie Nederlands en de externe *remedial teacher* door middel van een signaleringsdictee (uit het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs) en een begrijpend lezen toets (Diataal). De *remedial teacher* verzorgt de analyse van de tests. Leerlingen bij wie een vermoeden bestaat van dyslexie kunnen steunlessen spelling volgen of direct kiezen voor een individueel RT-traject bij een *remedial teacher* en een onderzoek door een GZ-psycholoog bij een extern bureau. Na een RT-traject van een half jaar (de zogeheten duurdiagnose) worden deze leerlingen door de *remedial teacher* doorverwezen voor verdere onderzoeken naar een extern bureau. Leerlingen die beginnen met steunlessen spelling eindigen de steunlessenserie met een signaleringsdictee, waarna alsnog individuele RT en verder onderzoek wordt aangeraden (maar dan in een verkort traject) als er inderdaad sprake lijkt van dyslexie.

Aan de steunlessen spelling zijn geen extra kosten verbonden (deze worden door de school betaald). De kosten voor de RT-lessen bij de *remedial teacher* en de verdere onderzoeken bij een extern bureau zijn voor rekening van de ouders.

1.2 Behandeling dyslexie / spellings- / leesproblemen in het eerste leerjaar

Indien dyslexie is vastgesteld door de daartoe bevoegde instantie, kan begeleiding op twee manieren plaatsvinden:

- individueel
- in groepsverband

1.2.1 Individuele behandeling

De individuele behandeling wordt in de brugklas uitbesteed aan externe deskundigen en zijn op kosten van de ouders/verzorgers.

Het Montessori Lyceum werkt nauw samen met een *remedial teacher* die twee dagen per week op school met leerlingen werkt. Ouders en leerlingen kunnen ook kiezen voor een andere vorm van begeleiding buiten school. De kosten voor *remedial teaching* zijn volledig voor rekening van de ouders, het Montessori Lyceum biedt slechts de faciliteit 'ruimte' (en in uitzonderlijke gevallen ook de faciliteit 'tijd') aan de leerlingen die begeleid worden door bovengenoemde *remedial teacher*.

1.2.2 Behandeling in groepsverband

In sommige gevallen kan behandeling van dyslexie plaatsvinden in groepsverband. Dit gebeurt op initiatief van de *remedial teacher* of de ouders in onderling overleg.

1.3 Signalering na de brugklas

De leerling wordt aangemeld bij het zorgteam en kan worden doorverwezen naar de *remedial teacher*. Na een intake neemt deze het signaleringsdictee, de stilleestoets en andere testen af. De *remedial teacher* bespreekt de uitkomst van de test(en) en een eventueel vervolgtraject met de ouders en de leerling en doet verslag aan het zorgteam. Indien er nog nooit sprake is geweest van RT, dient de leerling een half jaar RT te krijgen. Na een tweede screening verwijst de *remedial teacher*, indien gewenst en in overleg, de leerling door naar een extern bureau voor een dyslexieonderzoek.

Ook in hogere klassen kan een leerling met dyslexie begeleid worden door de *remedial teacher*. Dit gebeurt op eigen verzoek of op advies van de docent(en) van de leerling en is op kosten van de ouders.

1.4 Eisen ten aanzien van dyslexie

DYSLEXIE-EISEN	
EISEN	<p>TEN AANZIEN VAN DE DOCENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neemt kennis van de specifieke gegevens met betrekking tot deze leerling uit Magister (onder 'Kenmerken'); - Geeft de leerling feedback ten aanzien van gemaakt werk; - Geeft het huiswerk op tijd op (in Magister) - Probeert tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van de dyslectische leerling
EISEN	<p>TEN AANZIEN VAN TOETSEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toetsen worden aangeboden in lettergrootte 12, regelafstand 1.0 en in lettertype Arial (conform het nieuwe eindexamenreglement); - Toetsen en materiaal hebben een duidelijke lay-out; - De dyslectische leerling krijgt 10 minuten per uur meer tijd voor het maken van de toets, of de lengte van de toets is daaraan aangepast; - Niet of slechts gedeeltelijk meetellen van spellingsfouten. Min of meer fonetische schrijfwijze accepteren; indien dit niet in strijd is met de aard van de toetsing; - Hulpmiddelen toestaan in de vorm van laptop, daisyspeler (bij het CSE) en gebruik spellingscorrector, Kurzweil- programma. <p>Specifiek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het is in de onderbouw in zeer uitzonderlijke gevallen mogelijk om gedeeltelijke vrijstelling te krijgen voor een van de moderne vreemde talen. In de bovenbouw kan door middel van het kiezen van een ander vak Frans of Duits vermeden worden (zie dispensatieregeling); - Het is niet mogelijk om geen of minder boeken te hoeven lezen. Van essentieel belang is dat dyslectische leerlingen voldoende tijd hebben om hun boeken te lezen; - Het is niet mogelijk om geen woordjes te hoeven leren. Ook een dyslectische leerling moet een woordenschat opbouwen voor de lees- en luistervaardigheden voor de talen.; - In de eerste en tweede klas heeft de leerling één maal per half jaar de mogelijkheid een toets mondeling te doen voor een cijfer/beoordeling. Dit wordt in samenspraak met leerling, docent en jaarlaagcoördinator kortgesloten.

EISEN	<p>TEN AANZIEN VAN DE LEERLING:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Van een dyslectische leerling mag ondanks de hulpmiddelen meer inzet worden verwacht; - Vraag feedback aan je docenten; - Maak duidelijk bij het Zorgteam van welke toegestane hulpmiddelen je gebruik wenst te maken. Eventuele faciliteiten worden verleend op basis van aanbevelingen in de dyslexieverklaring; - Bij de moderne vreemde talen: eerst de woordjes vanuit die taal naar het Nederlands leren, daarna naar de vreemde taal toe. Focus eerst op de uitspraak van de woorden, het herkennen en kunnen vertalen van het woord, daarna pas op het kunnen schrijven ervan; - Besteed in de KWT extra tijd aan de moderne vreemde talen; - Maak gestructureerde aantekeningen of neem (kopieer) de aantekeningen van klasgenoten als het eigen werk wellicht niet voldoet; - Spreid het leren van feiten, splits leertaken op en vermijd overschrijfwerk; - Probeer gestructureerd aantekeningen te maken. Geef duidelijke hoofd- en bijzaken aan. Kopieer eventueel aantekeningen van goede leerlingen. Vraag feedback aan de docent; - Ga bij een toets vooraan zitten, zodat je als een van de eerste leerlingen je toets krijgt (iv.m. de tijd).
	<p>AANBEVELINGEN AAN DE DOCENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laat een dyslectische leerling die grote moeite heeft met het houden van overzicht en structuur gebruik maken van een stappenplan of een schema bij grammatica-opdrachten (ook in de toets); - Geef een dyslectische leerling die grote moeite heeft met het automatiseren en spellen van woorden de kans om in de KWT de te leren woorden in kleinere porties mondeling te laten overhoren ter vergroting van het zelfvertrouwen; - Laat een dyslectische leerling die moeite heeft met lezen niet onvoorbereid klassikaal iets voorlezen; - Houd er rekening mee dat dyslexie bij alle vakken (dus niet alleen de talen) problemen kan geven, met name als het om lezen en leestempo gaat.

2. Dispensatieregeling tweede moderne vreemde taal

2.1 Onderbouw

Als een leerling in de onderbouw ernstig taalzwak is, kan hij in **zeer uitzonderlijke gevallen** aanspraak maken op een gedeeltelijke dispensatie voor Frans of Duits. Hiervoor kan een verzoek worden ingediend bij het zorgteam in de volgende situatie:

- de leerling beschikt over een geldige dyslexieverklaring en een onderzoeksverslag, beide in bezit van het zorgteam;
- daarnaast heeft de leerling aantoonbaar zeer grote moeite met de (moderne vreemde) talen, maar bij de andere vakken scoort hij goed tot zeer goed. Met andere woorden: door de dyslexie zou de leerling in kwestie niet het onderwijs kunnen volgen op het niveau dat hij aan kan en wordt hij gedwongen op een lager niveau verder te gaan;
- tevens wordt de leerling minimaal 6 maanden begeleid door een *remedial teacher* of een andere dyslexiespecialist, maar ondanks inzet van alle partijen en alle in te zetten faciliteiten worden de resultaten bij de talen nauwelijks beter.

Een verzoek tot gedeeltelijke dispensatie dient tijdig in het schooljaar te worden ingediend bij het zorgteam, uiterlijk 15 weken voor de zomervakantie.

Het zorgteam neemt binnen 4 werkweken een beslissing, mits het verzoek aan alle eisen voldoet.

Het verzoek tot gedeeltelijke dispensatie dient te worden onderbouwd d.m.v.:

- een verslag van de *remedial teacher* / dyslexiespecialist die de leerling begeleidt, waaruit blijkt dat alle hulpmiddelen zijn ingezet, maar dat er onvoldoende verbetering optreedt. De deskundige doet hierin tevens een voorstel betreffende de taal (Frans of Duits) en bij voorkeur ook de vaardigheid/-heden waaraan de leerling voor die taal het beste kan werken als de gedeeltelijke dispensatie wordt toegekend;
- een verslag van de mentor van de leerling, waarin hij/zij onderbouwt dat hij/zij met de docenten van de leerling het niveau van de leerling heeft besproken, bij voorkeur in een rapport- / klasvergadering met alle docenten bij elkaar;
- verslag van de docent(en) Frans en/of Duits en/of Engels en Nederlands waarin vermeld wordt wat de leerling en docent(en) hebben ondernomen om de resultaten te verbeteren en wat dit heeft opgeleverd.

Er mag bij het nemen van de beslissing tot gedeeltelijke dispensatie geen twijfel bestaan over het niveau van de leerling. In sommige gevallen kan aan de ouders gevraagd worden een intelligentietest bij de leerling af te laten nemen.¹

---

¹ Een onderzoek moet plaatsvinden door een door school aangewezen onderzoeksbureau.

Indien een gedeeltelijke vrijstelling wordt toegekend, is het de bedoeling dat de leerling in kwestie 1 van de 3 lessen Frans/Duits werkt aan een of meerdere vaardigheden van die gedispenseerde taal (lezen/spreken/luisteren/schrijven). Wat de leerling precies doet wordt bepaald door de docent Frans/Duits, bij voorkeur in overleg met de *remedial teacher* en/of het zorgteam.

De overige twee lessen dienen te worden ingezet voor de andere (moderne vreemde) talen, waarbij één van deze twee uren plaats vindt onder begeleiding van de *remedial teacher*. Als het roostertechnisch niet mogelijk is om de begeleiding door de *remedial teacher* in een van die twee lessen te laten plaatsvinden, kan er in overleg met het zorgteam een andere oplossing worden gezocht.

De leerling met gedeeltelijke dispensatie hoeft de reguliere toetsen voor het gedeeltelijk gedispenseerde vak (Frans/Duits) niet te maken. Hij/zij kan wel op een andere manier getoetst/beoordeeld worden. Eventuele cijfers die hij/zij behaalt voor het gedispenseerde vak, tellen niet mee voor de overgang en zijn slechts bedoeld om voortgang te meten.

2.2 Dispensatie van een 2^e moderne vreemde taal in de bovenbouw (VWO)

Als een leerling in de VWO-bovenbouw ernstig taalzwak is, kan hij eventueel aanspraak maken op dispensatie voor de tweede moderne vreemde taal. De voorwaarden voor dispensatie van Frans of Duits in de bovenbouw VWO zijn:

- een leerling heeft een stoornis die betrekking heeft op taal, of een zintuiglijke beperking die betrekking heeft op taal;
- een leerling heeft een andere moedertaal dan Nederlands of Fries;
- een leerling is een "eenzijdige bèta" die het onderwijs in één van de natuurprofielen volgt en voor wie het volgen van het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding in de weg staat

Het verzoek tot gedeeltelijke dispensatie dient te worden onderbouwd d.m.v.:

- de resultaten van de leerling bij de moderne vreemde talen in klas 3 en eventueel eerder;
- de dyslexieverklaring (of een andere medische verklaring) en een onderzoeksverslag, beide in het bezit van het zorgteam.

Een verzoek tot dispensatie in de bovenbouw dient tijdig in het schooljaar, vóór de kerstvakantie, te worden ingediend bij de jaarlaagcoördinator.

Als de leerling in aanmerking komt voor dispensatie kan hij/zij een vervangend vak kiezen dat een vergelijkbare studiebelasting kent.

Op de HAVO is dispensatie niet mogelijk. Daar kan door de profielkeuze een eventueel probleem met talen worden voorkomen.

3 aanvraagformulier faciliteiten

Naam: .....

Klas: .....

Datum: .....

Wil graag gebruik maken van de volgende faciliteit(en):

- Verlengde toetstijd
- A3 (vergroting toets) of groter lettertype (Arial 12)
- Schrijven in werkboeken (voor rekening ouder(s))
- .....
- .....
- .....
- .....

Graag dit formulier bij het zorgteam inleveren.

Ook graag een officiële, door specialisten afgegeven verklaring inleveren en/of onderzoeksverslag, indien deze nog niet in het bezit zijn van het zorgteam.